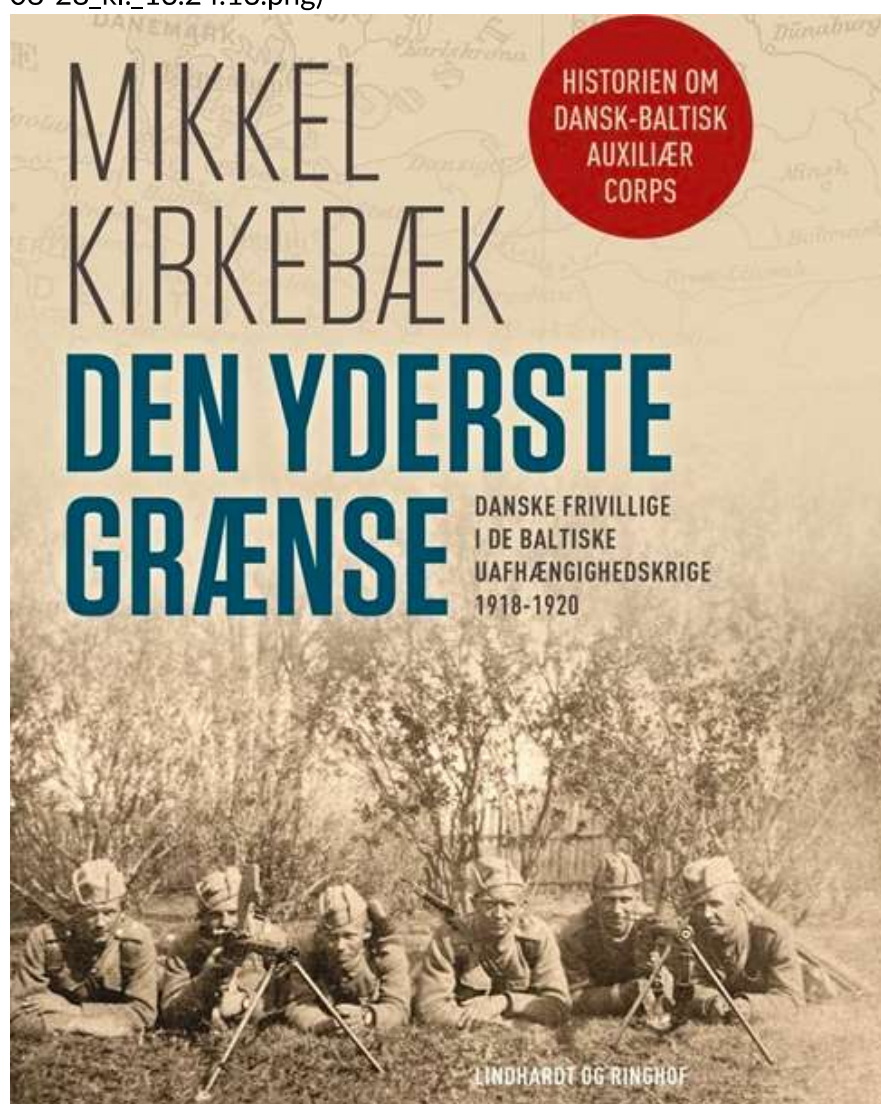

Den yderste grænse – danske frivillige i de baltiske uafhængighedskrige 1918-1920

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/9015/9861/4234/Skaermbillede_2020-08-28_kl_13.24.13.png)

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/9015/9861/4234/Skaermbillede_2020-08-28_kl_13.24.13.png)

Titel: Den yderste grænse – danske frivillige i de baltiske uafhængighedskrige 1918-1920.

Forfatter: Mikkel Kirkebæk.

Forlag: Lindhardt og Ringhof.

År: 2019.

Vejl. pris: Kr. 599,95.

Sider: 1210.

Faghistorikeren Mikkel Kirkebæk har, som det sikkert vil være den historisk interesserede bekendt, i en længere årrække været en flittig udgiver af historiske velskrevne afhandlinger. Blandt hans tidligere udgivne værker tæller en biografi om Livgardeofficeren C.F. Schalburg, et værk om en nationalsocialistisk ungdom og, sammen med John T. Lauridsen, de omdiskuterede erindringer fra den danske nazist Søren Kam. Nu har han udgivet et stort anlagt værk som dobbeltbind i en kassette, om de danske frivillige i 1918-1920 som deltog i Estland og Letlands frihedskamp mod forløberen for Sovjetunionen.

Der er tidligere skrevet om de danske frivillige i DBAC (Dansk-Baltisk Auxiliær Corps). Journalisten Niels Jensen udgav for nogle år tilbage For Dannebrog's Ære. Danske frivillige i Estlands og Letlands frihedskamp 1919 ved Odense Universitetsforlag i 1998, som tidligere er blevet anmeldt i Militært Tidsskrift (1999 nr. 1, side 91). I modsætning til Jensens i øvrigt udmærkede bog er Kirkebæks værk imidlertid langt mere dækkende og omfattende. Kirkebæk skriver i et levende og letforståeligt sprog, og selvom værket må anses for en lærd historisk afhandling med omfattende fodnoter, indeks og litteraturlister, kan den læses af alle med interesse for emnet. Det militære sprog er korrekt og ikke skæmmet af forkerte militære betegnelser, som man meget ofte kan møde hos faghistorikere. En enkelt gang stødte jeg på en lille mystifikation, da jeg læste om den estiske scout-bataljon, som danskerne kæmpede side om side med. Indledningsvis troede jeg, at der var tale om en slags opklaringsenhed, men kunne af konteksten forstå, at der nok snarere var tale om en enhed, som bestod af unge drengespejdere (deraf "scout" for spejder) grundet soldaternes unge alder (II 207+209+210-211).

Hvervning, begrundelse for opstilling og bagmændene bag denne og de vanskeligheder, der bød sig i den forbindelse beskrives indgående. Desuden analyseres det officielle Danmarks (regeringens) stillingtagen til den private hvervning kritisk, grundigt og fyldestgørende. De militære aktioner underkastes en grundig omtale, og ikke en gang krigsforbrydelserne og danskernes deltagelse heri udelades. Kirkebæk konkluderer på den baggrund, at "Det er således tydeligt, at det halve år, korpset deltog i de baltiske uafhængighedskrige, virkede radikaliserende på dem." (II 216).

Mikkel Kirkebæk behandler også det dengang almindelige jødehad og de omfattende jødepogromer og jødeforfølgelser i Rusland og det baltiske område i 1918-20, hvilket man i lyset af holocaust 1933-1945 ofte glemmer.

Bogen giver desuden mange komparative indblik i, hvordan frivillige i andre lande blev opstillet og indsat. Desuden fører Kirkebæk de historiske linjer helt op til den dag i dag, hvor Danmark igen har indsat styrker i det baltiske område. Pudsigt nok er det danske bidrag på landjorden på omkring 200 mand – altså tilnærmelsesvis samme størrelse som den frivillige styrke, der i rammen af DBAC blev indsat i generelt samme område. Den store forskel er, at styrken i dag bliver indsat i rammen af Nato-samarbejdet og med regeringens fulde accept. Der bliver i den forbindelse ofte i officielle skåltaler refereret til den danske indsat i det baltiske område i 1918-1920, men den rosenrøde opfattelse af de danske soldaters "eventyr" på baggrund af nogle af deltagerne uvederhæftige og rosenrøde erindringer bliver grundigt rykket på plads af Kirkebæks nøgterne og velafbalancerede historiske beretning af, hvad der egentlig foregik. Der er med Kirkebæks værk for fremtiden ingen undskyldning for ikke at kende den sande baggrund for indsættelsen af det baltiske korps.

Kirkebæk følger også mange af aktørerne i tiden efter det baltiske korps indsættelse. Aktørerne, godtgør han, kunne efterfølgende i rigtig mange tilfælde genfindes på de politiske yderfløje. En del fandt eksempelvis deres vej til den danske nazistiske bevægelse.

Der er i bogen mange og forbløffende gode illustrationer/fotos; tiden taget i betragtning. Desuden kan læseren glæde sig over mange gode kort over terrænet, hvor korpset var indsat. Kortene er

farvelagte, gode, enkle og informative.

Værket giver i sin helhed en større historisk forståelse for eksempelvis den senere hvervning af andre frivillige korps - som eksempelvis frivillige til Finland og Frikorps Danmark. Man kan stille sig spørgsmålet, om en så forholdsvis lille styrke på omkring 200 mand, og som i øvrigt ikke har haft den store indflydelse på Danmarkshistorien - for slet ikke at tale om verdenshistorien - fortjener en to-bindes afhandling på i alt 1210 sider? For undertegnede er det ikke en side for meget, idet både det indenrigs- og udenrigspolitiske aspekt behandles grundigt og udtømmende. Desuden behandler Kirkebæk erindringslitteraturen om korpset kildekritisk grundigt og rykker den historiske opfattelse af korpset på sin rette plads i lyset af samtidige kilder, såsom brevkorrespondance og til dels avisartikler. En af forfatterens absolutte forcer er den omfattende benyttelse af arkiverne, som hjælper med til at fremvise et retvisende billede af korpsets forhistorie, tilblivelse, indsættelse, afvikling og eftermægle. Bogen er fortjent af dansk historisk fællesråd blevet kåret til årets historiske bog 2019.

Claus Eskild Andersen

Major, cand.phil.

